

Augusta Janssons karamellfabrik med rötter till Skogstorps fattighärbärge på Kvistberga ägor i Nikolai socken.



Vänstra bilden: Skogstorp idag, foto Mats Hedblom

Högra bilden: Ett av de gamla husen vid Skogstorp. Till vänster står änkan Edla Erika Lind född 1850-02-24. Hon bodde på Skogstorps fattighärbärge, med 7 barn, samtidigt med familjen Andreasson

Skogstorps fattighärbärge.

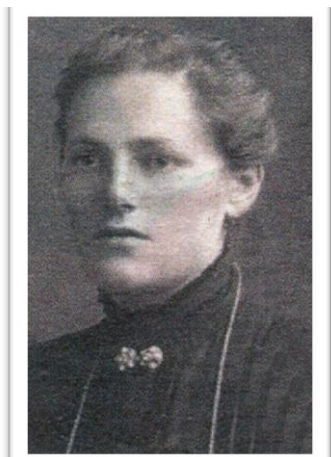
Nikolai socken har en utlöpare på Larslundsmalmen. Där har gårdarna Ullevi, Ösvreta, Valstaäng, Koltorp och Kvistberga sin skogsmark.

I nordvästra hörnet gränsar socknen till Tuna och Stigtomta och där ligger Jönåkers härads avrättningsplats. Denna placering beror säkert på att ingen ville ha denna plats och därför placerades den i gränslandet mellan tre socknar.

I norra delen av Kvistbergas skogsskifte ligger Skogstorp som varit Nicolai fattighärbärge. Idag finns där en äldre villa. På platsen har funnits flera stugor som är borta.

Den 23 oktober 1863 kom en familj med 4 barn från Bråna i Jerns socken, Älvsborgs län, till Nyköping. Mannen heter Jan Magnus Andreasson, född 1822-02-20 i Jern och han får arbete vid Stora Kungsladugården. Hans hustru heter Maja Chatarina Ersdotter, född 1835-05-24 i Jern.

År 1882 flyttar familjen till Skogstorps fattighärbärge på Kvistberga ägor. De har då de yngsta av sina sex barn med dit. Fadern var då 60 år och kunde tydligen inte ha sitt arbete kvar.



Augusta Jansson 1859 – 1932

Augusta Jansson, godisets drottning

Augusta Jansson född 1859-09-28 i Jern är nummer tre i barnaskaran. Hennes tvillingsyster Sofia dör redan 1864. Augusta är 23 år när familjen kommer till Skogstorp och hon blir aldrig skriven där. 1874 får hon tjänst som piga vid Sättersta övergård i Tystberga och 1877 får hon tjänst hos en handlare Broberg i Nyköping. 1879 har hon tjänst hos en inspektor i Tunaberg.

1880 flyttar Augusta Jansson till Stockholm. Hon lär sig karamellkokeri i en källarfabrik på Söder. Hon får senare hjälp av sina systrar. 1888 kommer Helena och 1898 den yngsta systemen Signe som tagit sig efternamnet André.

Hon öppnar en karamellfabrik på Styrmansgatan och efter några år även en butik Linnegatan, där lillasystemen Signe fick basa över den ansvarsfulla inpackningen och försäljningen.



Foto Lennart af Petersens

Fotonummer Fa 35612, Stockholms stadsmuseum

Vid sekelskiftet är hon handelsidkerska och skriven vid kvarteret Lyran 8 (Linnégatan) i Hedvig Eleonora församling tillsammans med sina systrar.

Augusta Jansson kan i sin utövning jämföras med Amalia Eriksson, Gränna, som från år 1859 hade fått magistratets tillstånd att tillverka polkagrisar.

Augusta Janssons rättesnöre som entreprenör var: *Min konfektyr skall ligga på silverfat och se ut som vackra fjärilar.*

Augustas produkter hade först sålts av ambulerande karamellgummor som på söndagarna stod utplacerade längs stockholmarnas promenadstråk, i Humlegården, på Nybrokajen och på Djurgården. Gummorna hade stora korgar, fyllda med karameller, som de bar runt med hjälp av ok. Varorna bestod den första tiden mest av mandel- och kokosbitar samt bröstkarameller.

Sortimentet utökades successivt, och på 1930-talet fanns ett hundratal olika blandningar, däribland hallonkuddar, vaniljskruvar, jockeymössor (marsipankula doppad i karamellsmet), lingonkuddar, syrliga knappar och den eftertraktade gräddkolan tjongen.

Augusta Jansson är främst förknippat med de stora kokosbollarna. Hon avled redan 1932 men Signe André arbetade kvar in på 1960-talet.

Idag finns inte någon butik kvar.



Signe André i arbete

Foto Lennart af Petersens, fotonummer Fa 35495, Stockholms stadsmuseum

Det är inte känt hur Augusta Jansson fick idén om karamelltillverkning. Det är ju inte omöjligt att hennes mor, Maja Chatarina Ersdotter, för familjens behov, sysslade med detta vid Kungsladugården och Skogstorp. Men det är nog tveksamt, en fattig familj kanske inte hade råd med sådant.



Foto Lennart af Petersen, fotonummer F 97607, Stockholms stadsmuseum

Källor

Rune Kjellström (Kvistberga.)

Rune Nyström (Skogstorp)

Stockholmskällan

Stockholms stadsmuseum

Kioskpiraten

Husförhörlängder

SVBF 1900

Sveriges dödbok

Mats Hedblom

Bergshammars hembygdsförening